

MAAELU EDENDAMISE SIHTASUTUS 2014. aasta tegevuse eesmärgid (tegevuskava)

Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) eesmärk on Eesti maapiirkonna majandusliku arengu toetamine ettevõtlust soodustavate sihtprogrammide rakendamise kaudu.

Sihtprogrammid hõlmavad eesmärgi nimel täitmisele kuuluvat põhiülesannet, selle põhimõttelist täitmisviisi kirjeldust ning on kinnitatud MES nõukogu poolt.

Sihtprogrammide abil püüab sihtasutus suurendada ettevõtjatele ligipääsu finantsvahenditele, toetada maapiirkonna tasakaalustatud arengut, levitada maaelualast teavet ja anda nõu ettevõtjatele, säilitada kultuuritraditsioone, toetada kutseõpet, kujundada maaelu mainet ja seeläbi parendada ettevõtluskeskkonda ning luua soodsamaid elutingimusi maal.

Aastal 2014 on sihtasutuse ees mitu olulist tegevust organisatsiooni arengu seisukohalt. Sihtasutuse tegevuskoht saab olema Viljandis, millega seoses kaasneb vajadus uute töötajate väljaõpetamiseks ja organisatsioonikultuuri kujundamiseks. Veel on olulisteks tegevusteks Eesti nõuandesüsteemi koordineerimine ja Kalandusfondi vahendite haldamine. Samuti on koostamisel sihtasutuse pikaajalise tegevuskava (Arengukava aastateks 2014-2018) ja uue Tagatiste abikava menetlemine Euroopa Komisjonis.

Tegevuskavas käsitletakse kolme sihtprogrammi raames kavandatavaid tegevusi ning riigieelarvelise raha kasutamise tegevust:

1. programm Kapitalile ligipääsu parandamine väikese ja keskmise suurusega ettevõtjale;
2. programm Investorvõrgustike arendamine ja kaasamine maaettevõtluse edendamiseks;
3. programm Elu- ja ettevõtluskeskkonna toetamine;
4. MES-i tegevus riigi poolt antavate ülesannete täitjana

1. Programm Kapitalile ligipääsu parandamine väikese ja keskmise suurusega ettevõtjale

Programmi eesmärk on sihtasutuse laenu- ja tagatismeetmete abil parendada maapiirkonna väike ja keskmise suurusega ettevõtja (VKE) võimalusi finantsvahendite kaasamisel.

Seonduvalt Euroopa Liidu ja muu maailma majanduskeskkonna tundlikumaks muutumisega, on 2014. aastaks programmi meetmetele oodata jätkuvat nõudluse kasvu.

Tagamistegevusest planeeritakse saada tagatistasusid 1,47 mln eurot. Tagatistasud 2014. aastal peaksid katma väljamaksed garantiireservist ja garantiireservi moodustamise kulu. Tagatiste portfelli peaks täitma isemajandamise printsiibist tulenevad tagatiskava nõuded. Sealjuures tagatisportfelli keskmine maht peaks kasvama 49 mln euronit.

Laenumeetmete laenuressurss on sõltuvuses laenude tagasimaksetest. Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud 32,3 mln eurot. Uusi laene on sihtasutuse omavahenditest võimalik anda ilma likviidsuspõhimõtteid kahjustamata kuni üks miljon eurot kuus.

Meede 1.1 Tagatis ettevõtja, mittetulundusühingu ja sihtasutuse võlakohustusele (krediidi- või finantseerimisasutusele)

Meede on suunatud VKEdele (sh mittetulundusühingud ja sihtasutused).

Sihtasutuse nõukogu 20. novembri 2008 otsusega (protokoll nr 10 p 2) kinnitati Tagatiste abikava (ametliku nimetusega Maaelu Edendamise Sihtasutuse tagatiste abikava raames tagatise saamiseks esitatavad nõuded ja tagatise taotlemise kord).

Tagatismeetme tingimused vastavad Euroopa Komisjoni teatisele EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiidena antava riigiabi suhtes ning meedet rakendatakse Eestis 31. detsembrini 2013. a. Lubatud maht on 200 mln eurot.

Euroopa Komisjonile tuleb 2014. aastal esitada kokkuvõtte garantiitegevusest ja tagatiste abikava pikendamise taotlus järgmiseks programmiperioodiks. Hetkel on Põllumajandusministeerium teinud taotluse regionaalabi kaardi pikendamiseks, mis võimaldab eelmise programmiperioodi tagatiste abikava rakendada kuni 2014. aasta juulini.

Tagatiste abikava rakendamiseks on Põllumajandusministeeriumiga sõlmitud haldusleping (RTL, 11.06.2009, 46, 643) ning Euroopa Komisjoni poolt on riigiabi arvutamiseks kinnitatud vastav meetodika (Riigiabi N 48/2009–Eesti. Meetod riigiabi elemendi arvutamiseks Maaelu Edendamise Sihtasutuse garantiide andmisel).

Riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmine on lubatud halduslepingutes sätestatud korras.

Riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmine saab toimuda üksnes MESi omatulude vähendamise arvel. Riigieelarvelisi vahendeid sellise abi andmiseks ei ole planeeritud.

Meede 1.2 Tagatis ettevõtja, mittetulundusühingu ja sihtasutuse võlakohustusele (hoiu-laenuühistule)

Meetme tingimused on analoogsed nagu krediidi- või finantseerimisasutusele antavatel tagatistel.

Meede 1.3 Laen krediidi- ja finantseerimisasutuse vahendusel

Meede on suunatud pigem väiksematele krediidi- ja finantseerimisasutustele, kellel võib olla probleeme kaasata oma ettevõtluslaenude tarbeks vahendeid rahvusvahelistelt finantsturgudelt, kuna pakutavad mahud on liiga suured või nad ei oma kõrgeid rahvusvahelisi reitinguid.

Meedet rakendatakse Euroopa Komisjoni abi nr N 606/2007 alusel ning meetmega ei kaasne riigiabi ega vähese tähtsusega abi andmist. Tegevuseks saadud loaga kinnitas komisjon, et sihtasutuse poolt krediidiasutustele antud laen ei ole riigiabi ja komisjon seisukohal, et isegi kui otsuses märgitud meetme kestus sai läbi 01.01.2013, ei ole hetkel skeemi jätkamiseks vaja uut komisjoni otsust.

Keskmiseks laenuportfelli suuruseks on planeeritud 21,25 mln eurot.

Meede 1.4 Laen mittetulundusühingule ja sihtasutusele

Meetme eesmärgiks on parandada mittetulundusühingute ja sihtasutuste finantseerimisvõimalusi. Mittetulundusühinguid ja sihtasutusi käsitletakse kui VKEsid ja neile rakenduvad Euroopa Komisjoni määrused. Kuigi vajadus laenu järgi on suurem, laenati 2013. aastal üksnes LEADER-tegevusgruppide tegevuskulude finantseerimiseks. Teised mittetulundusühingud laenu ei saanud. Laenamise aluseks on Põllumajandusministeeriumi kiri tegevuste kohta, mida ei pea seostama konkurentsi moonutavate tehingutega. 2014. aastal kehtima hakkavad vähese tähtsusega abi andmise reeglite muudatused annavad võimaluse mittetulundusühingutele laenamise suurendamiseks. Nii on ette nähtud laenuportfelli suurenemine aasta alguse 500 000 eurolt kuni 3 mln euronni aasta lõpuks. Keskmiseks mittetulundusühingute ja sihtasutuste laenuportfelli suuruseks on planeeritud 1,63 mln eurot.

Laene väljastatakse otse sihtasutusest. Laenuintress on fikseeritud ning on seotud tagatise olemasolu või selle puudumisega.

2. Programm Investorvõrgustike arendamine ja kaasamine maaettevõtluse edendamiseks

Programmi eesmärkideks on arendada uusi või arengu algfaasis toimivaid finantseerimisasutusi ning kaasata finantsturgudelt tavaliselt suurtele ja tuntud ettevõtetele orienteeritud laenu ja riskikapitali ka VKEdele. Mõlema eesmärgi saavutamiseks rakendab sihtasutus erinevaid meetmeid ning tegevusi alates sihtasutuse finantsinstrumentide pakkumisega lõpetades osalemisega finantssüsteemide ülesehitamisel.

Planeeritud on, et 2013. aasta lõpuks on kõik Kalanduse sihtfondi vahendid välja laenatud ja 2014. aastal laekuvad ainult laenuintressid, mille arvelt tehakse laenudele allahindlusi.

Halduslepingu kohaselt on sihtasutuse ülesanne laenude väljastamise vormistamine, haldamine ja monitooring.

Peale maaelu arengukava (MAK) kinnitamist Vabariigi Valitsuses ja Euroopa Komisjoni protseduuride läbimist, on võimalik, et sihtasutus hakkab haldama alates 2014. aasta viimasest kvartalist MAKi finantskorraldusvahendeid. Kuna praktiline laenutegevus võib jääda 2014. aasta lõpukuudele, ei ole eelarve planeerimisel tegevusi arvestatud. Eelarve ja tegevuskava koostamise ja kinnitamise ajal ei ole täpselt teada ka vahendite võimalikku mahtu ning väljamaksmise tingimusi.

Meede 2.1 Laen hoiu-laenuühistute tegevuse arendamiseks

Meede 2.1 on meetme 1.1 Laen krediidi- ja finantseerimisasutuse vahendusel eriliike, kuna laenu saajad krediidasutustest ei ole ettevõtjad vaid finantseerimisasutused ehk hoiu-laenuühistud.

Hoiu-laenuühistud (HLÜ) on üks finantseerimisasutuse eriliike. Tegemist on ühistulise vormiga, kus vahendeid kaasatakse oma liikmetelt ja laenatakse oma liikmetele. Meede aitab kaasa investorvõrgustike arendamisele ehk võimaldab arendada süsteemi, mille kaudu kaasatakse liikmete vabu vahendeid kohalike ettevõtjate laenutarbeks. Samuti aitab meede kaasa kapitali ligipääsu parandamisele VKEdele, kes on kohaliku hoiu-laenuühistu liikmed. Meede on otseselt seotud maapiirkondade ettevõtlusaktiivsuse edendamisega. Meetme nõudlus ei ole olnud eriti aktiivne kuna HLÜ-d peavad saadavat laenuressurssi liiga kalliks. Viimati tehti üks laenutehing summas 190 000 eurot 2010. aastal. Eelnevalt on HLÜdele laenatud sihtasutusest otse, ehk krediidi ja finantseerimisasutuste vahendusega. Analoogset laenamist vaadeldakse Euroopa Liidu kontekstis täna, kui konkurentsi moonutatavat tehingut, sest laenudel ei ole turupõhist intressi ning puuduvad tavapärased tagatised. Kuna HLÜde võime kaasata ise hoiuseid, või suurendada osakapitali, on tänases majandussituatsioonis madal, jääb sihtasutuse põhitegevuseks hetkel HLÜ-dele antud laenu pikendamine ja tagasimaksegraafikute muutmine. Hoiu-laenuühistutele antud laenuportfelli keskmiseks suuruseks on plaanitud 2014. aastal 1,73 mln eurot.

Meede 2.2 Tagatis ettevõtjate rahastamiseks emiteeritud võlakirjade ostjatele

Meede on põhiliselt suunatud Eesti riigi eelarvestraategias kirjeldatud olukorrale, kus turult ei ole kättesaadavad uute ideede realiseerimiseks ja kiire kasvu finantseerimiseks vajalikud finantsvahendid tegutsevatele ettevõtetele. Eelkõige on meede suunatud töötleva tööstuse ja taastuvat energiat tootvatele ettevõtetele, kes on määratletavad väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatena.

Meetmele 2014. aastal olulist nõudlust emitentide poolt ei prognoosita, kuna tegevus on otseselt seotud võlakirjaturu aktiivsuse ja usaldusväarsusega. Samuti on seadustes ja investeerimist reguleerivates aktides tehtud olulisi ettekirjutusi ja piiranguid võlakirjade põhilistele ostjatele (pensioni ja investeerimisfondid), mis takistavad ettevõtete võlakirjadesse investeerimist.

Meede 2.3. Laen kalandusettevõtetele

Kalandusturu korraldamise seaduse kohaselt võib finantskorraldusvahendeid rakendada maapiirkonna majandusliku arengu toetamiseks asutatud riigi sihtasutuse kaudu, mille asutajaõigusi teostab Põllumajandusministeerium. Finantskorraldusvahendite rakendamiseks sõlmis Põllumajandusministeerium sihtasutusega halduslepingu, milles lepidi muu hulgas kokku komisjoni määruse (EÜ) nr 498/2007 VI peatükis nimetatud tingimustes, et tagada finantskorraldusvahendite nõuetekohane rakendamine. Sihtasutuse ülesandeks on finantskorraldusvahendi rakendamiseks vajalike praktiliste tegevuste läbiviimine, muuhulgas taotluste menetlemine, taotlejate krediidivõimelisuse hindamine, krediteerimisotsuste langetamine, laenude vormistamine, pantide seadmise korraldamine, laenude väljastamine. Ministeeriumiga sõlmitud haldusleping eeldab sihtasutuselt ka tööd ministeeriumit huvitava teabe kogumisel, s.h finantseeritud projektide kohta vajalike indikaatorite kogumist ja muu aruandluse esitamist.

Sihtasutuse ülesandeks on kogu finantskorraldusvahendi rakendamiseks loodud sihtfondi haldamine ning monitooring s.h iga-aastane laenuportfelli audit, hinnangu andmine portfelli väärtusele ja - kvaliteedile.

Finantskorraldusvahendi rakendamisega seonduvate sihtasutuse tegevuskulude katteks makstakse sihtasutusele valitsemistasu.

Sihtasutus valitseb finantskorraldusvahendeid sihtasutuse põhikirja punktis 3.1.2 sätestatu alusel oma varast lahus, ega seo finantskorraldusvahendi rakendamist oma vara arvel tehtava tehinguga ja vastupidi.

Kalanduse sihtfondi laenuportfelli suuruseks on planeeritud 4 mln eurot.

3. Programm Elu- ja ettevõtluskeskkonna toetamine

Programmi eesmärk on tagada ettevõtjatele kvaliteetne nõuanne ja kvalifitseeritud tööjõud, parandada maapiirkonnas püsivalt elavate inimeste elukeskkonda ja kujundada maaelu mainet.

Meetmete 3.1, 3.2 ja 3.3 rakendamiseks on 2014. aastal planeeritud 120 000 eurot.

Meede 3.1 Maapiirkonna parimate ettevõtjate tunnustamine

Meetme raames tunnustatakse parimaid ettevõtjaid. Tunnustamise aluseks on sihtasutuse nõukogu kinnitatud korrad: Maaelu Edendamise Sihtasutuse aunimetuse parim lihavesikarjakasvataja andmise kord ja Maaelu Edendamise Sihtasutuse aunimetuse parim piimakarjakasvataja andmise kord.

Meede 3.2 Toetus kutseõppeasutuste maamajanduslike erialade õpilastele

Haritud tööjõu tagamiseks maapiirkonnas on oluline toetada ka kutseõpet. Meetme raames makstakse kutsekoolide maamajanduserialade õpilastele õppetoetust ning kavandatakse tegevusi valdkonna arendamiseks. Aastani 2010 maksis õppetoetuse MES omavahenditest, aastatel 2011 - 2013 maksis MES õppetoetust riigieelarvest tulevatest vahenditest. 2014. aastal maksab MES õppetoetust omavahenditest. Õppetoetuse kulud sihtasutuse omatulude arvelt on planeeritud põhimõttel, et uusi lepinguid 2014. aastal ei sõlmita ning jätkatakse toetuste maksmist juba sõlmitud lepingutele.

Meede 3.3 Aktiivsete ja tegusate inimeste tunnustamine

Meetme raames tunnustatakse aktiivseid ning tegusaid inimesi, kes on andnud panuse maaelu maine kujundamisele. Tunnustamise aluseks on nõukogu kinnitatud korrad: Maaelu Edendamise Sihtasutuse parima maamajanduseriala õpetaja aunimetuse andmise kord, Maaelu Edendamise Sihtasutuse parima maamajanduseriala õpilase aunimetuse andmise kord ning Eesti Maaülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli maamajanduslike õppekavade üliõpilastele ühekordse toetuse määramise kord.

Meede 3.4 Eesti põllu- ja maamajanduse nõuandesüsteemi arendamine

Jätkuvaks tegevuseks järgmisel aastal on Eesti põllu- ja maamajanduse nõuandesüsteemi arendamine ja selle süsteemi koordineerimine (haldusleping nr 1 (26.01.2012) Põllumajandusministeeriumiga).

Vahendite mahud sõltuvad riigi 2014. aasta eelarveseaduse vastuvõtmisest. Riigieelarve seaduse eelnõu järgi on eraldisteks kavandatud 546 892 eurot. Raha kasutatakse põllumajandusnõuande toimimise tagamiseks ja kvaliteedi parandamiseks. Tihendatakse koostööd erialaste liitude ja organisatsioonidega, et paremini välja selgitada põllumajandusettevõtjate vajadusi nõuandevaldkonnas.

4. MESi tegevus riigi poolt antavate ülesannete täitjana

MES vahendab vajadusel riigieelarve, erinevate fondide jms raha regionaalsetel ja maaelu edendavatel eesmärkidel ning osaleb riigi korraldatavatel hangetel. Sihtasutuse tegevus riigi ülesannete täitmisel aitab kaasa majanduse arengule ja sõltub sellest, millist tegevust peab oluliseks asutajaõiguste teostaja ja nõukogu.